

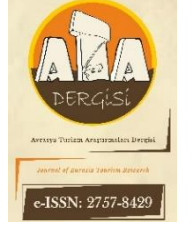

Dergi Anasayfası: [ATA Dergisi](#)

Avrasya Turizm Araştırmaları Dergisi

Journal of Eurasia Tourism Research

Journal Homepage: [JETouR](#)

UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde Yer Alan Mersin Kültür Varlıklarına Yönelik Ziyaretçi Deneyimlerinin İncelenmesi

Examination of Visitor Experiences on Mersin Cultural Heritage in The UNESCO World Heritage Tentative List

Sabahat Ceylin ŞANLI KAYRAN^{1,*}

¹Asst. Prof., Department of Travel, Tourism and Entertainment Services, Halfeti Vocational School, Harran University, Sanliurfa, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Makale Süreci:

Gönderim : 26 Eylül 2023
Düzeltilme : 19 Ekim 2023
Kabul : 24 Ekim 2023
Yayımlanma : 29 Ekim 2023

Anahtar Kelimeler:

UNESCO
Alahan Manastırı
St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresi
Mamure Kalesi
Korykos Antik Kenti

ÖZ

Araştırmanın amacı UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Mersin ilindeki kültür Varlıklarına yönelik çevrimiçi ziyaretçi yorumlarının incelenmesidir. Bu çerçevede TripAdvisor üzerinden Alahan Manastırı, St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresi, Mamure Kalesi, Korykos Antik Kenti'ne yönelik ziyaretçi yorumları incelenmiştir. Araştırma kapsamında 28 Nisan 2023 tarihine kadar yapılan yorumlar değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen veriler nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizine ve betimsel analize tabi tutulmuştur. Kültür varlıklarına yönelik geliştirilen kodlar 2 kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler "olumlu özellikler" ve "olumsuz özellikler" olarak belirlenmiştir. Olumlu Özellikler kategorisinde "ilgili personel", "müze kart", "kültür, tarih ve inanç" ile "konum" kodları yer alırken olumsuz özellikler kategorisinde "bilinçsiz ziyaretçiler", "sade özellikler", "ücret" ve "yönetimsel eksiklikler" kodları yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kodlar sırasıyla "kültür, tarih ve inanç" ve "yönetimsel özellikler" olarak tespit edilmiştir. Ziyaretçilerin genel olarak eserlerin kültürel olarak önemlerine dikkat çektiği ancak yerel yönetimler tarafından eserlere gerekli önemin verilmediğine yönelik değerlendirmeleri olduğu belirlenmiştir. Özellikle eserlerin bakımsız olması, bilgilendirme ve yönlendirme levhalarının olmaması, restorasyonların varlıkların orijinaline ve tarihi dokuya uygun yapılmaması, eserlerin tanıtımlarına yeterli önemin verilmemesi en fazla ifade edilen sorunlar olarak tespit edilmiştir.

[Avrasya Turizm Araştırmaları Dergisi](#) yayıncı [Bayram KANCA](#) tarafından [CC BY-NC-SA 4.0](#) ile lisanslanmıştır.

ARTICLE INFO

Research Article

Article history:

Received : 26 September 2023
Revised : 19 October 2023
Accepted : 24 October 2023
Available : 29 October 2023

Keywords:

UNESCO
Alahan Monastery
St. Paul's Church, St. Paul's Well and Surroundings
Mamure Castle
Korykos Ancient City

ABSTRACT

The aim of the study is to examine online visitor reviews for the Cultural Properties in Mersin province listed on the UNESCO World Heritage Temporary List. In this context, visitor reviews for Alahan Monastery, St. Paul's Church, St. Paul's Well and Surroundings, Mamure Castle, and Korykos Ancient City were examined through TripAdvisor. The reviews made until April 28, 2023, were evaluated within the scope of the research. The obtained data were subjected to qualitative data analysis methods, including content analysis and descriptive analysis. The codes developed for cultural properties were grouped into 2 categories: "Positive Features" and "Negative Features." In the Positive Features category, codes such as "Relevant Personnel," "Museum Card," "Culture, History, and Belief," and "Location" were included, while in the Negative Features category, codes such as "Unconscious Visitors," "Simple Features," "Fee," and "Administrative Deficiencies" were included. The codes with the highest frequencies were determined to be "Culture, History, and Belief" and "Administrative Features," respectively. It was identified that visitors generally emphasize the cultural importance of the works, but they have assessments indicating that the works are not given the necessary importance by local authorities. Especially, issues such as the neglect of the works, the absence of informative and directional signs, restorations not being carried out in line with the originality and historical texture of the assets, and insufficient emphasis on the promotion of the works were identified as the most expressed problems.

[Journal of Eurasia Tourism Research](#) by [Bayram KANCA](#) is licensed under [CC BY-NC-SA 4.0](#)

*Sorumlu yazar / Corresponding author

0000-0001-7339-0538 (S. C. ŞANLI KAYRAN)

ceylin_sanli@hotmail.com (S. C. ŞANLI KAYRAN)

1. GİRİŞ

UNESCO, kültürel ve doğal varlıkları koruma ve tanıtmaya hususunda önemli bir misyona sahiptir. Bu misyonun temelinde, kültürel ve doğal alanların evrensel değerlerini korumak ve insanlık mirası olarak kabul edilen bu değerleri gelecek nesillere aktarmak yatmaktadır. "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" adı altında uluslararası bir sözleşme oluşturularak bu amacı gerçekleştirmek için önemli adımlar atılmıştır (Çamlıca, 2017). Sözleşme kapsamında, taraf devletler kültürel ve doğal varlıkların envanterini hazırlayarak UNESCO'ya iletmekle yükümlüdürler. UNESCO, bu listeleri inceleyerek Dünya Miras Listesi'ne uygun olan varlıkları belirlemektedir. Bu süreçte, varlıkların Dünya Miras Komitesi tarafından belirlenen kriterleri karşılama durumu ve mimari, tarihi, estetik, kültürel, ekonomik, sosyal, sembolik ve felsefi özellikleri gibi unsurlar dikkate alınmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). UNESCO'nun bu sözleşme ve uygulamaları, kültürel ve doğal mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında kritik bir role sahiptir. Bu değerlerin toplumlar arasında paylaşılması küresel bir bilincin oluşturulması için de katkı sunmaktadır (Tuncer, 2013).

UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde 1199 varlık bulunmaktadır. Bunlardan 933 tanesi kültürel, 227 tanesi doğal, 39 tanesi ise karma varlıklardır. Listede Türkiye'nin 21 kültür varlığı bulunmaktadır. Bunlardan 19 tanesi kültürel, 2 tanesi ise karma eserdir (UNESCO, 2023). Unesco Dünya Mirası Geçici Listesi'nde ise 2023 yılı itibarıyla 72 kültürel, 3 doğal, 4 karma olmak üzere Türkiye'nin toplam 79 varlığı yer almaktadır. Bu çalışma kapsamında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Mersin'e ait kültür varlıkları incelenmektedir. Söz konusu kültür varlıkları Alahan Manastırı, St. Paul Kilisesi, St. Paul Kuyusu ve Çevresi, Mamure Kalesi ve Korykos Antik Kenti'dir.

2. YAZIN İNCELEMESİ

Alahan Manastırı, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine 2000 yılında girmiştir. Bir mağara kilisesi, iki bazilika, bir vaftizhane, küçük bir mezarlık ile küçük bir hamam yapısından meydana gelen (Dilay, 2011) Alahan Manastırı Bizans dönemi dini mimari örneklerinden bir tanesidir (Aydın, 2006). Manastırın malzemesi, tasarımı ve süslemeleri ender örnekler arasında gösterilmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). Evliya Çelebi söz konusu eser için "*Ustasının elinden yeni çıkmış gibi duruyor.*" ifadesini kullanmıştır. Eser 1300 metre yükseklikte dik bir yamaca oturtulmuştur (Türkiye Kültür Portalı, 2023). Literatürde Alahan manastırına yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde hac merkezi (Gazioğlu, 2023) ve inanç turizmi (Kökşen, 2020) açısından değerlendirilmesi, kilise kapısı (Köroğlu, 2019) ve manastırın kiremit örnekleri gibi arkeometrik çalışmalar (Akyol, Kadioğlu & Özyıldırım, 2014) yapıldığı görülmektedir.

St. Paul Kilisesi, St. Paul Kuyusu ve Çevresi, 2020 yılında geçici listeye dahil olmuştur. Tarsus kent dokusu ile bütünleşmiş olan bu kültürel varlık ruhani bir merkez olarak UNESCO Dünya Miras Listesi'ne aday gösterilmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). Hristiyanlık dininin kurucularından biri olan St. Paul (Erçolak & Tanrıseven, 2022), Hz. İsa'nın öğretilerinin ve Hristiyanlığın yayılması için önemli bir görev üstlenmiştir. St. Paul Kuyusu, St. Paul'un evi olarak kabul edilen yerin avlusunda bulunan kuyu olarak bilinmektedir (Kültür Portalı, 2023). Bu kuyunun suyu ise kutsal sayılmaktadır ve kuyunun suyunun yıllardır eksilmediğine ve şifalı olduğuna inanılmaktadır (Güzel, 2022). Kudüs'e giderken yöreden geçen Hristiyanlar (Kale ve Akmaz, 2020), kutsal kabul edilen bu sudan içmektedirler. Son dönem kazı çalışmalarında evin bahçesinde duvar kalıntıları da tespit edilmiştir. St. Paul Kilisesi ise Hristiyanların hac merkezlerinden bir tanesi olarak kabul edilmektedir. 1992-93 yılında Vatikan tarafından "Aziz Paul Sempozyumu ve Ayini" gerçekleştirilen kilise 1994 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından koruma altına alınmış ve St. Paul Anıt Müzesi'ne dönüştürülmüştür (Yıldız, 2020). Literatür incelendiğinde inanç turizmi açısından ele alınan çalışmalarda St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresi'ne yer verildiği görülmektedir (Bingöl, 2004; Levent & Uçar, 2018).

Mamure Kalesi, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine 2012 yılında dahil olmuştur. 23.500 m² yüz ölçümüne sahip olan kale Türkiye'nin en büyük kaleleri arasında gösterilmektedir. Kalenin benzerlerinden farkı Roma, Bizans, Selçuklu, Karamanlı ve Osmanlı Dönemlerine ait izler taşımasıdır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). Kalede yer alan kitabeye göre 1450 yılında Karamanoğlu Sultan İbrahim tarafından iç kale büyüme bir onarım görmüştür. Bu tarihten sonra kaleye mamur edilen¹ anlamına gelen Mamure Kalesi denilmiştir (Şahin & Özcan, 2021).

Korykos Antik Kenti, 2014 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine eklenmiştir. Akdeniz'in önemli liman kentleri arasında yer alan Korykos Antik Kenti'nin geçmişi Hititler dönemine kadar uzanmaktadır. Hellenistik dönemde kentleşmenin başladığı antik kent Roma, Bizans ve Ermeni

¹ Mamur, bayındır, gelişip güzelleşmesi, hayat şartlarının uygun duruma getirilmesi için üzerinde çalışılmış olan, bakımlı, imar edilmiş (yer) anlamına gelmektedir (TDK, 2023).

dönemlerinden izler taşımaktadır. Bölgede başka örneği bulunmayan deniz ve kara kalesinden oluşan ikili bir savunma sistemi oluşturulmuştur (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). Kızkalesi olarak anılan denizdeki kale günümüze kadar iyi korunmuş olup Mersin turizminin önemli bir simgesi olarak görölmektedir. Bununla birlikte antik kentte Cennet Cehennem olarak adlandırılan obruklar, su kemerleri, tiyatro, sarnıç kalıntıları bulunmaktadır (Gürdal, 2014). Ayrıca alana yayılmış, bölgesel mimari özelliklerin yanı sıra kendilerine özgü yerel unsurlar taşıyan 14 kilise ve 11 rölyefi ile dönemin günlük yaşantısına ışık tutan anıt mezarlar niteliğindeki Adamkayalar, Korykos'u benzer nitelikteki diğer antik kentlerden ayıran önemli unsurlar arasındadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023).

Literatür incelendiğinde turistik alanlara (Taecharungroj & Mathayomchan, 2019; Lee, Benjamin & Childs, 2022), ören yerlerine (Alexander, Blank & Hale, 2018; Riva & Agostino, 2022) veya turizm işletmelerine (Chang, Ku & Chen, 2019; Lei & Law, 2015) yönelik yapılan araştırmalarda çevrimiçi ziyaretçi yorumlarından faydalandığı görölmektedir. Bununla birlikte literatürde UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan varlıklara yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde ziyaretçi deneyimlerinin belirlenmesinde çevrimiçi ziyaretçi yorumlarına başvuran çalışmalar olduğu görölmektedir (Stoleriu, Brochado, Rusu & Lupu, 2019; Musayev & Hajiyeva, 2019; Olorunsola, Saydam, Lasisi, & Ozturen, 2023). Bu araştırmada UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Mersin ili kültür varlıklarına yönelik ziyaretçi deneyimleri incelenmiştir. Bu varlıklara yönelik daha önce ziyaretçi deneyimlerini ele alan bir çalışmaya rastlanılmadığından çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Ayrıca çalışmadan elde edilen ziyaretçi deneyimi bulgularının kültür varlıklarının korunmasına yönelik yapılacak iyileştirmelere rehber olacağı düşünölmektedir.

3.YÖNTEM

Araştırmanın amacı UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Mersin ilindeki kültür varlıklarına yönelik çevrimiçi ziyaretçi yorumlarının incelenmesidir. UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesinde yer alan Mersin'e ait tüm kültür varlıklarına yönelik yürütölen araştırmada veri toplama tekniği olarak doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman analizi dokümanları incelemek veya değerlendirmek için sistematik bir işlem olup anlam çıkarmak, anlayış kazanmak ve ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektiren bir analiz türüdür (Sak, şahin Sak, Öneren şendil & Nas, 2021). Bu çerçeve de TripAdvisor üzerinden söz konusu kültür varlıklarına yönelik olarak yapılan yorumlar incelenmiştir. Tüketicilere turizm endüstrisi ile ilgili yaşadıkları deneyimlerini paylaşabilme olanağını sağlayan sitelerin başında TripAdvisor.com gelmektedir. Tripadvisor, tüketicilere otel, turistik mekanlar ve restoranlar hakkında yaşadıkları gerçek deneyimlerinin diğer tüketicilerle paylaşılmasına izin veren dünyanın en popüler ve en büyük web sitelerinden bir tanesi olarak değerlendirilmektedir (Arıca ve orbacı, 2019; Demirkol, Kaya ve Akın, 2017). Araştırma kapsamında 28.04.2023 tarihine kadar yapılan tüm yorumlar değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen veriler nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizine ve betimsel analize tabi tutulmuştur. İçerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamak şeklinde ifade edilmektedir (Yıldırım & şimşek, 2013). Dolayısı ile içerik analizi ile verileri açıklayabilecek kavramlara ulaşmak; betimsel analiz ile ise toplanan verileri özetlemek amaçlanmaktadır. Verilerin ikincil kaynaklara dayanması sebebiyle çalışma için derginin etik ilkeler ve yayın politikası doğrultusunda Etik Kurul onayına ihtiyaç duyulmamıştır.

4. BULGULAR

Mersin ilinde yer alan UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ndeki kültür varlıklarına yönelik yorum ve değerlendirme sayısı ile ortalama puanlar Tablo 1'de yer almaktadır. Tablo incelendiğinde en fazla yorum ve değerlendirmeye sahip olan kültür varlığının Korykos Antik Kenti olduğu görölmektedir. Bunun yanı sıra en fazla puan alan kültür varlıklarının 4,5 puan ile Alahan Manastırı ve Mamure Kalesi olduğu belirlenmiştir. En düşük puana sahip olan kültür varlığı ise St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve çevresi olarak tespit edilmiştir.

Tablo 1. Kültür Varlıklarına Yönelik Puanlar

Kültür Varlığı	Yorum Sayısı	Değerlendirme Sayısı	Ortalama Puan
Alahan Manastırı	26 yorum	30 değerlendirme	4,5
Korykos Antik Kenti	219 yorum	275 değerlendirme	4,0
Mamure Kalesi	69 yorum	159 değerlendirme	4,5
St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve çevresi	92 yorum	144 değerlendirme	3,75

Kültür varlıkları toplam 406 yorum alırken bu yorumlardan 482 kod üretilmiştir. Kodların yorumlara toplam oranı 1,18 olurken, yorum başına en fazla kod üretilen kültür varlığı St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve çevresi olmuştur. Kodların dağılımını incelendiğinde ise Korykos Antik Kenti %43,15 ile en fazla kod üreten

kültür varlığı olarak bulgulanmıştır. Kültür varlıklarının kod dağılımlarına yönelik bulgular Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Kültür Varlıklarının Kod Dağılımları

Kültür Varlığı	Yorum	Kod	Kod/Yorum	Kod Dağılımı (%)
Alahan Manastırı	26	35	1,34	7,26
Korykos Antik Kenti	219	208	0,94	43,15
Mamure Kalesi	69	84	1,21	17,42
St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresi	92	155	1,68	32,15
Toplam	406	482	1,18	100

Ziyaretçilerin kültür varlıklarına yönelik ifadeleri olumlu özellikler ve olumsuz özellikler olmak üzere iki kategoride toplanmıştır. Olumlu özellikler kategorisinde “ilgili personel”, “müze kart”, “kültür, tarih ve inanç” ile “konum” olmak üzere 5 kod yer almaktadır. Olumsuz özellikler kategorisi ise “bilinçsiz ziyaretçiler”, “sade özellikler”, “ücret” ve “yönetimsel eksiklikler” olmak üzere 4 kod içermektedir. Kategori ve kodların dağılımı Tablo 3’te sunulmaktadır. Tablo incelendiğinde toplam 482 kodun 316 tanesinin olumlu özellikler kategorisi, 166 tanesinin ise olumsuz özellikler kategorisinde yer aldığı görülmektedir. “kültür, tarih ve inanç” kodu toplam kodlar içerisinde en yüksek paya sahip olan kod (%53,11) olarak tespit edilmiştir. Bu sıralamayı “yönetimsel eksiklikler” (%14,73) ve “sade özellikler” (%10,78) takip etmektedir. Kategori bazlı incelendiğinde ise olumlu özellikler kategorisinde en yüksek frekansa sahip olan kodlar sırasıyla “kültür, tarih ve inanç” (%81,01) ve “konum” (%9,81) kodlarıdır. Olumsuz özellikler kategorisinde ise sırasıyla “yönetimsel eksiklikler” (%42,77) ve “sade özellikler” (%31,32) en sık tekrarlanan kodlar olarak belirlenmiştir.

Tablo 3. Kategori ve Alt Kategoriler

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Toplam	% (N:482)	% Toplam	% (Kategori içinde)	% Toplam (Kategori)
Olumlu Özellikler	İlgili Personel	10	316	2,07	65,56	3,16	100 (n:316)
	Müze Kart	19		3,94		6,01	
	Kültür, Tarih ve İnanç	256		53,11		81,01	
	Konum	31		6,43		9,81	
Olumsuz Özellikler	Bilinçsiz Ziyaretçiler	28	166	5,80	34,43	16,86	100 (n:166)
	Sade Özellikler	52		10,78		31,32	
	Ücret	15		3,11		9,03	
	Yönetimsel Eksiklikler	71		14,73		42,77	
Toplam		482	482	100,00	100,00		

Alahan Manastırı’na yönelik bulgular Tablo 4’te yer almaktadır. Tablo incelendiğinde toplam 35 kodun 31 tanesinin olumlu özelliklere yönelik olarak geliştirildiği görülmektedir. En fazla sıklığa sahip kod ise 26 sıklık ile “Kültür, Tarih ve İnanç” olarak belirlenmiştir. Olumsuz özellikler kategorisinde en sık tekrarlanan ifadenin ise yönetimsel eksiklikler kodu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Alahan Manastırı’na Yönelik Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Toplam	% (N:35)	% Toplam	% (Kategori içinde)	% Toplam (Kategori)
Olumlu Özellikler	İlgili Personel	0	31	0,00	100,00 (n:31)	0,0	91,83
	Müze Kart	0		0,00		0,0	
	Kültür, Tarih ve İnanç	26		70,27		83,87	
	Konum	5		13,51		16,12	
Olumsuz Özellikler	Bilinçsiz Ziyaretçiler	0	4	0,0	100,00 (n:4)	0,0	8,16
	Sade Özellikler	1		2,85		25,0	
	Ücret	0		0,0		0,0	
	Yönetimsel Eksiklikler	3		8,57		75,0	
Toplam		35	35	100,00	100,00	100	100

Alahan Manastırına yönelik olarak olumlu özellikler kategorisinden “kültür, tarih ve inanç” koduna ilişkin olarak yapılan yorumlardan bazıları şu şekildedir:

“... Bölgenin çok zengin bir doğası var. Antik kent tam zirvede manzarası atmosferi şahane. Biz bir motosiklet turu için gittik. Çok beğendik...”

“...Mersin'e gitmişken mutlaka görülmesi gereken bir güzelliştir. Oldukça enteresan bir manzara ile karşılaşacaksınız...”

“...Toros dağlarının etek yamaçlarında gözlerden uzak bir noktada kurulmuştur. Bulunduğu yerden aşağılara bakmak gerçekten güzel manzaraları içerir...”

“...Etkileyici. Büyüleyici bir atmosferi var. Biraz yürüyüş performansı gerekli tabii ama manastırdan enfes bir manzara var. Dağların zirvesinde sanki bir kartal yuvasındasınız gibi hissediyorsunuz...”

“...Geçmişten günümüze çok fazla bozulmadan ayakta kalmış ender manastırlardan biri burası. Gerçekten muhteşem bir yer. Tarihe ilgi duyan herkesin görmesini tavsiye ediyorum...”

“...Mimarisi, manzarası, konumu ve tarihi ile belirleyici. Ülkemizdeki farklı inançlara karşı var olan olumsuz önyargılar nedeni ile ihmal edilmiş tarihi bir değer. şu ana kadar eş değer yapım tarihindeki (MS 600) en güzel mimariye sahip ve bütünlüğünü en iyi şekilde korumuş Manastır. Mutlaka görülmeli...”

“...Alahan Manastırı, Mersin'de yerli ve yabancı turistleri cezbedecek önemli kültürel ve tarihi bir mirasa sahiptir. Günümüzde ayakta kalan kalıntıları ile halen görülmesi gereken bir yerdir. Alahan manastırının 2000 yılında, Dünya Kültür Mirası aday listesine eklenmesi ise çok heyecan verici. Rehber eşliğinde bir tura katıldıktan sonra aradaki farkı bildiğimden mutlaka rehber eşliğinde gezilmesini tavsiye ederim. Yolu biraz dolambaçlı ancak gene de Trekking için uygun bir yer...”

Kültürel varlığa yönelik olarak olumsuz özellikler kategorisinde yer alan “yönetimsel eksiklikler” ifadesine ilişkin yorumlarda yer alan ifadeler şu şekildedir:

“...Yoldan girilirken Kilise yazısını görüyorsunuz ancak kaç km gidilecek diye uyarı yok! Her zaman olduğu gibi onlarca hatta yüzlerce maaş alan yer işgal eden memur uyuyor! Yahu o yazının altına kaç km olduğu yazılamaz mı? ık ık bitmeyince acaba diye düşünmeye başlıyor insan! Gittiğimizde alışanlarda yoktu ayrıca tuvaletler de kapalıydı! O eserlerin hakkı tıpkı diğer pek çok eserde olduğu gibi maalesef verilemiyor! ...”

“...Tanıtımının daha iyi yapılarak bölge turizmine katkı sağlaması değerlendirilmelidir...”

Alahan Manastırına yönelik geliştirilen kodların ilişki matrisi Tablo 5'te sunulmuştur. Tablo incelendiğinde kültür varlığına yönelik olarak kodlar arasında 15 ifadenin ilişkili olduğu görülmektedir. Diğer kodlar ile en fazla ilişkiye sahip olan kodun “kültür, tarih ve inanç” olduğu tespit edilmiştir. “Kültür, Tarih ve inanç” ile “konum” 4 ilişkili ifadeye sahiptir.

Tablo 5. Alahan Manastırı Kod İlişki Matrisi

Kod Sistemi	İlgili Personel	Müze Kart	Kültür, Tarih ve İnanç	Konum	Bilinçsiz Ziyaretçiler	Sade Özellikler	Ücret	Yönetimsel Eksiklikler	Toplam
İlgili Personel	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Müze Kart	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kültür, Tarih ve İnanç	0	0	0	4	0	1	0	1	6
Konum	0	0	4	0	0	1	0	0	5
Bilinçsiz Ziyaretçiler	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sade Özellikler	0	0	1	1	0	0	0	0	2
Ücret	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yönetimsel Eksiklikler	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Toplam	0	0	6	5	0	2	0	1	15

“Kültür, tarih ve inanç” ile “konum” arasındaki ilişkili ziyaretçi yorumlarından bazıları şu şekildedir:

“...Alahan manastırı yol üzerinde uğranması gereken tarih severler için uğrak bir nokta manzarası ve manastıra ulaştığınızda seyir keyfi yaşamanız için iki dakika nefes alın tadını çıkarın...”

“...Karaman'dan Mut'a giderken 22 km kala tabelayı görünce sol yöne Dağ'a doğru 2 km tırmanış var. Bu kilise kompleksi her şeyini içinde barındıran, 250 m uzunluğunda, adeta bir kartal yuvası...”

“...Alahan manastırı yol üzerinde uğranması gereken tarih severler için uğrak bir nokta manzarası ve manastıra ulaştığınızda seyir keyfi yaşamanız için iki dakika nefes alın tadını çıkarın...”

“Kültür, tarih ve inanç” ile “konum” ve “sade özellikler” kodlarına yönelik ilişkili ziyaretçi yorumu şu şekildedir:

“...Çok güzel bir manzaraya sahip hâkim bir tepeye manastır. Öyle büyük bir alanda kurulu değil özellikle burayı görmek için yola çıkmaya değmez ama bu yoldan geçerken uğramamak olmaz ana yola sadece 2 km uzaklıkta...”

“Kültür, tarih ve inanç” ile “yönetimsel eksiklikler” arasındaki ilişkili yorum şu şekildedir:

“...Burası gerçekten güzel, ayakta kalabilen kısmının taş düşebilme ihtimaline karşı giriş yasağının bulunması ve manastır ile bölümleri hakkında bilgilendirmenin olmaması dışında...”

Korykos Antik Kenti’ne yönelik bulgular Tablo 6’da sunulmuştur. Tablo incelendiğinde 208 kodun % 57,21’inin olumlu özelliklere yönelik olduğu görülmektedir. En sık tekrarlanan ifadenin olumlu özellikler kategorisinden 111 sıklık ile “kültür, tarih ve inanç” kodu olduğu belirlenmiştir. İkinci en yüksek sıklığın ise olumsuz özellikler kategorisinde yer alan “yönetimsel eksiklikler” kodu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Korykos Antik Kenti’ne Yönelik Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Toplam	% (N:208)	% Toplam	% (Kategori içinde)	% Toplam (Kategori)
Olumlu Özellikler	İlgili Personel	1	119	0,48	57,21	0,84	100,00 (n:119)
	Müze Kart	4		1,92		3,36	
	Kültür, Tarih ve İnanç	111		53,36		93,27	
	Konum	3		1,44		2,52	
Olumsuz Özellikler	Bilinçsiz Ziyaretçiler	25	89	12,00	42,78	28,08	100,00 (n:89)
	Sade Özellikler	9		4,32		10,11	
	Ücret	3		1,44		3,37	
	Yönetimsel Eksiklikler	52		25,00		58,42	
Toplam		208	208	100	100		

Kültürel varlığa ilişkin olumlu özellikler kategorisinde yer alan “kültür, tarih ve inanç” ifadesine yönelik yorumlardan bazıları şu şekildedir:

“...Türkiye’de görülmesi gereken yerlerin başında gelir. Direk ulaşamasanız bile sahilden fotoğraflamanız yerinde olacaktır...”

“...Mersin’e yolunuz düşer de Kızkalesi görülmeden gidilir mi gün batımında aileniz ile birlikte muhteşem fotoğraflar ve anılar biriktirin tekne turlarına da katılmayı unutmayın...”

“...Masallara konu olan bu kale rivayete göre tabi denizin ortasında heybetli duruşu ile cezbediyor insanı...”

“...Denizin ortasında, insanı dinlendiren, huzur veren, çok hoş bir kale. Manzarası çok güzel. Kalenin karşısındaki sahil ise halk plajı olarak düzenlenmiş. Kız Kalesi'nin paralelinde, karada bir kale daha yer alıyor. Bu da bölgenin stratejik önemini ne denli fazla olduğunu gösteriyor...”

“...Tepeden baktığınızda, denizin içinde taç gibi görünen güzel bir kale; eşi var mıdır bilemem ama dalgaların vurduğu bir deniz kalesi. Denizin dalgalı olması sebebiyle kayıklar olmadığından içini göremedim. Fakat kıyıda bile görmek güzeldi...”

“...Kızkalesi sadece antik bir yapı değil aynı zamanda deniz ortasında kurulmuş ve efsaneleri ile her zaman hatırlanacak kale. Tarih kokan bu yapıyı seyretmek için sabah erken saatlerde ya da gün batımında görmenizi öneririm...”

“... kıyıda ve denizde iki kısımdan oluşuyor Kızkalesi... denizdeki kaleye tekneyle gidiliyor. Farklı dönemlerde yapılmış surları, mazgalları, burçları, denize açılan kapısı ve şapeli ile harika bir tarihi değer. Kale civarındaki kaya mezarları, kahvaltı salonları, kafeteryalar ve halk plajı o bölgedeki diğer güzellikler... Değerlendirmenizi tavsiye ederim...”

Kültürel varlığa ilişkin olumsuz özellikler kategorisinde yer alan “yönetimsel eksiklikler” koduna ilişkin yorumlardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

“...Belediyenin Kale'ye gitmek için bir hizmeti yok. Sahilde birisi satış yapıyor. Pazarlık yaparak 25 TL'den 20 TL'ye indirdik kişi başı ücreti. Tekneler pislik içerisinde. Kale için fotoğraf çekmelik güzel yerler var ama tarihini anlatan bir yazı vs. göremedik. Giriş ücreti 12.5 TL. İçerisinde bulunan WC pis kokudan içeri girilmiyordu. Hizmet yok ücret çok kısacası...”

“...Derme çatma bir tekneye kişi başı 15 TL vererek çok da rahat olmayan bir deniz yolculuğu sonrası Kızkalesi'ne ulaştığınızda kapıdaki 2 görevli kişi başı 6 TL bilet parası alıyor, ki bunlar da 19.30 gibi gidiyorlar ve o saatten sonra bilet parası alınmıyor. Zaten neyin bileti onu da anlamış değilim, kalenin her yeri pislik içinde, her yer çerçöp, duvarlar ergenlerin yazdığı yazılarla dolu. Bari bir temizlik, restorasyon falan yapın da öyle bilet kesin, ayıptır ya... Küçük çocukla gitmeyin, iniş çıkış merdivenler çok tehlikeli ve basamaklar çok yüksek, ayrıca çıktığınızda hiçbir koruma yok... Zaten görülecek pek bir şey de yok içeride anlatan bir rehber vb. görevli de yok, boş verin gitmeyin en iyisi... Kızkalesi etrafı otoparklar değnekçilerin elinde, tekneler falan da öyle... Gitmeyin...”

“... Bir halk bu kadar tarih bilinçsiz olamaz! Plajı geliştireceğine git o tarihi koru! Restorasyon desen yok, müze anlayışı desen yok, hiçbir şey yok! Zavallı kralın kemikleri sızıyordu, Kalem ne hale getirdiler diye! Hemen bir restorasyon yapılmalı ve bölgenin değeri korunmalı. Bu haliyle tam bir hayal kırıklığı...”

“...Kız kalesi konumu denizi ve sahiliyle birçok turisti ve misafiri her yaz ağırlıyor. Tekne turları ile ulaşabildiğiniz kız kalesinin içi tam bir hayal kırıklığı. Üzülüğüm konu içerisi bakımsız her yer çöp ve dışkı, kötü bir koku. Tarihiyle ilgili hiçbir bilgi mevcut değil. Terkedilmiş durumda. Değerlendirilemediğini düşünüyorum...”

Korykos Antik Kentine yönelik geliştirilen kodların ilişki matrisi Tablo 7'de yer almaktadır. Tablo incelendiğinde 206 ilişkili ifade olduğu görülmektedir. Diğer kodlarla en ilişkili olan kodun “kültür, tarih ve inanç” kodu olduğu belirlenirken, söz konusu kodun en ilişkili olduğu kod “yönetimsel eksiklikler” kodu olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7. Korykos Antik Kenti Kod İlişkiler Matrisi

	İlgili Personel	Müze Kart	Kültür, Tarih ve İnanç	Konum	Bilinçsiz Ziyaretçiler	Sade Özellikler	Ücret	Yönetimsel Eksiklikler	Toplam
İlgili Personel	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Müze Kart	0	0	2	0	0	1	0	1	4
Kültür, Tarih ve İnanç	1	2	0	3	20	6	2	38	72
Konum	0	0	3	0	0	0	0	0	3
Bilinçsiz Ziyaretçiler	0	0	20	0	0	1	1	20	42
Sade Özellikler	0	1	6	0	1	0	2	3	13
Ücret	0	0	2	0	1	2	0	2	7
Yönetimsel Eksiklikler	0	1	38	0	20	3	2	0	64
Toplam	1	4	72	3	42	13	7	64	206

İlişkili ifadeler incelendiğinde en yüksek ilişkiye sahip “kültür, tarih ve inanç” ile “yönetimsel eksiklikler” kodlarına yönelik ziyaretçi yorumlarından bazıları şu şekildedir:

“...Mersinli olarak pis ve yanlış geliştiğini düşündüğüm yer. Kale'nin uzaktan görünümü çok güzel ve nadir tarihi kalelerden denizin ortasında. Ama genel olarak Kızkalesi kötü. Çok iyi bir yer yapılabilirdi. Çok yazık...”

“...Mersinimizin nadide yerlerinden biridir... Doğası denizi havası tarihi dokusuyla görülmesi gereken yerlerinden biridir. İç turizmin en gözde yeridir... Alt yapısı olmamasına rağmen gerekli yatırımlar yapılmamasına rağmen hala popüler bir yerdir...Dış turizme açılıp Çok iyi reklamlarla yapılacak olan tesislerle turizm cenneti olacak adaylardan birisidir...”

“...Mersin ve Erdemli 'deki gibi sahil şeridini sakın doldurmayın. Tüm Kızkalesi'nde tarihi dokunun daha da öne çıkarılması gerekiyor. Kalite artmalı...”

“...Büyük bir heves ile gittiğim Kızkalesi'nde açıkçası hayal kırıklığı yaşadım. Tarihi yapıya sonradan monte edilen beton yapı, WC ve diğer eklentiler beklentilerim karşısında hayal kırıklığı yaşattı. Ama buna rağmen deniz kenarından kaleyi izlemek keyifli. Özellikle gece ışıklandırması çok iyi...”

“...Krikos kralının kızı için yaptırdığına inanılan kale, hakikatte Krikos şehrini denizden gelen tehlikelere karşı korumak amacıyla ilkçağlarda bir ada üzerine inşa edilmiş bir kale.

Denizle arası 1 km. Yüzme biliyorsanız hodri meydan. Ama bunun bir de geri dönüşü var. Fatih'in oğlu Cem Sultan en son bu kalede kalmış. İçinde eskiden bir cami varmış. Nice hüznülere sahne olmuş. Bakımsız bir yapı. Bakanlığın ayıbı. Antalya'da olsa el üstünde tutulur ya, sahipsiz be memleketim...”

“Kültür, tarih ve inanç” ile “bilinçsiz ziyaretçiler” kodlarının ilişkilerine yönelik olarak ziyaretçi yorumlarından bazıları şu şekildedir:

“...Nedendir bilmiyorum, buradan bir durak öncesi veya bir durak sonrası gayet kaliteli birer tatil mekânı iken neden Kızkalesi kalitesizlikte, barbarlıkta, vahşilikte pik yapmış anlamak imkânsız. Geçmişten günümüze kalan bu yapıtların asla ve asla koruma altına alınmadığını görmek üzücü. Tek iyi yanı, denizin ortasında ayakta kalan Kızkalesi'nin güzel bir manzara oluşturması. İyi bir yüzücüyseniz yüzerek gidebilirsiniz. Ama vahşilikte sınır tanımayan, denizin kumsalın, uyuduğunuz ve yemek yediğiniz yerin pis olmasını umursamayan, yerli ve yersiz turistlerin aymazca hareketlerinin rahatsızlık vermediği biriyiseniz tatil için doğru yerdesiniz...”

“...Manzara, tarih, deniz, kum, sahil çok güzel. Ancak ortam ve tesis açısından berbat bir durum söz konusu. Neden Mersin'in turizm alanında atağa kalkmadığını daha iyi anlıyorum. Sanki Ortadoğu'dasınız. Temizlik anlamında da sınıfta kalmış bir yer. Her yer çöp, şişe vs. Bu kadar doğal güzelliğe bu yapılmamalı...”

“...Eşsiz bir deniz eşsiz bir manzara. Antik kentin yanında denize giriyorsunuz. Karşınızda harika bir mimari. Denizin ortasında inci gibi. Gelgelim su denizi plajları temiz tutun. İnsan olun. Hayvan dediğiniz bile pisliğini ortada bırakmıyor...”

“...Deniz güzel, tarihi bir yapı olarak Kız Kalesi ve hikayesi güzel. Kesinlikle görülmesi gerektiğini söyleyebilirim. Tek sorun gittiğinizde kalabalık bulacak olmanız ve kalabalığı oluşturan topluluğun maalesef toplum kurallarından anlamıyor olmasıdır...”

Mamure Kalesi'ne yönelik bulgular Tablo 8'de sunulmaktadır. Tablo incelendiğinde toplam 84 kodun %82,14'ünün olumlu özellikler kategorisinde yer aldığı tespit edilmiştir. En sık tekrarlanan ifadenin ise aynı kategoride konumlanan “kültür, tarih ve inanç” kodu olduğu belirlenmiştir. Olumsuz özellikler kategorisinde en sık tekrarlanan kod ise “yönetimsel eksiklikler” kodudur.

Tablo 8. Mamure Kalesi'ne Yönelik Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Toplam	% (N:208)	% Toplam	% (Kategori içinde)	% Toplam (Kategori)
Olumlu Özellikler	İlgili Personel	1	69	1,19	82,14	1,44	100,00 (n:69)
	Müze Kart	1		1,19		1,44	
	Kültür, Tarih ve İnanç	60		71,42		86,95	
	Konum	7		8,33		10,14	
Olumsuz Özellikler	Bilinçsiz Ziyaretçiler	1	15	1,19	17,85	6,66	100,00 (n:15)
	Sade Özellikler	1		1,19		6,66	
	Ücret	0		0,00		0,00	
	Yönetimsel Eksiklikler	13		15,47		86,66	
Toplam		84	84	100,00	100,00		

“Kültür, tarih ve inanç” koduna yönelik ziyaretçi yorumlarından bazıları şu şekildedir:

“...Çok da bir beklenti ile gitmedik, bir kale var işte deyip, yola çıkmıştık. Ancak muhteşemdi. Görünüm çok güzeldi. Beğendik. Tavsiye ederim, yolunuzu bu taraf çevirip, gezmenizi isterim. Biz çok etkilendik...”

“...Mersin yönünden geliştire Anamur'un girişinde yer alan bu tarihi kale görsel anlamda Anamur'un simgelerinden sayılır. Gerçekten günümüze kadar ayakta kalmış sağlam yapı olup, restorasyon çalışmaları devam etmekte. Surlara tırmanıp deniz manzarasını seyredebilir, kale içerisini ve içerideki camiyi gezebilirsiniz. Meraklılarının mutlaka görmesinin isterim...”

“...Müthiş bir yapısı ve çok güzel görüntüsü var. Görülmeye değer bir tarihi yer denizle bitişik olması kalenin en yüksek bölgesinden denizi ve ormanı rahatça izleyip kafa dinlendirebilirsiniz. Herkese tavsiye ederim. Tarihi yerler sevenler için görülmeye değer bir yer...”

“...Anamur ilçesinde, Türkiye de nadir korunmuş olan kalelerden biri. Deniz kenarında bütün heybetiyle muhteşem bir yapı. Görülmeye değer tarihi bir yer... Hemen anayol un kenarında ...”

“...yol kenarında devasa bir kale. Denizin neredeyse içinde. Harika bir manzarası var. Surları sapsağlam. Hele kalenin yanındaki suda yüzen kaplumbağalar çok sevimli...”

“...Romalılar zamanında inşa edilmiş olan bu kale, Karamanoğulları beyliği döneminde ele geçirilmiş ve bizlere güzel bir miras kalmıştır. Surların stratejik bir şekilde inşa edilmesi, mimari yapısı ve Anamur manzarası ile dikkat çekiyor...”

“...Akdeniz'in Orta Çağ'dan kalma en büyük kalelerinden biri. Restorasyon sonrası, aslına uygun olarak tarihe tanıklık eden Anamur'un simgesi tarih mirasımız...”

“...1500 Yıllık bir tarih hayran kalmamak mümkün değil, Romalılardan Osmanlı'ya kadar birçok medeniyet ve savaş görmüş, Akdeniz'in dalgalarına meydan okumuş bir tarihi kale. Restorasyonda olduğundan içeri giremedim, fakat etrafını dolaşırken yıkıntılar arasından birkaç kare çekebildim. Yolu, Anamur'dan geçen herkese durup gezmelerini tavsiye ederim...”

“...1500 yıllık Mamure Kalesi Akdeniz kıyısında en iyi şekilde korunmuş Orta Çağ kalelerinden biridir. Zafer kazanan Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlılar gibi farklı orduların üsluplarını taşıyan özgün bir Orta Çağ tahkimatına sahiptir. 23.500 metrekarelik bir alanı kaplayan kale Türkiye'nin en büyük kalelerindenidir...”

Olumsuz özelliklere yönelik “yönetimsel eksiklikler” koduna yönelik olarak katılımcılar şu ifadeleri kullanmışlardır:

“...Güzel restore edilmiş fakat içinde yönlendirme tabelası yok. Etrafta tuvalet falan yok...”

“...Geçmiş senelerde ziyaret etmiştim. Surların ve merdivenlerin orijinal tahrip edilmiş hali çok daha güzeldi. Mermerler ile kaplanan bölümler tüm tarihi dokuyu zedelemiş. Sanki yakın tarihte yapılmış vasıfsız bir yapı haline dönüşmüş. İçine girip görmeniz vakit kaybı. Yol kenarından araçla geçerken 10-15 sn görmeniz yeter...”

“...Geçmişinin görkemli olduğu her halinden belli olan bir kale ancak son dönemde yapılan bütün restorasyon çalışmasında olduğu gibi çok özensiz bir iş yapılmış ve görseiliği tamamen bozulmuş...”

“...Yerel yönetimlerin sahip çıkmadığı muhteşem kale...”

Tablo 9. Mamure Kalesi'ne Yönelik Kod İlişki Matrisi

	İlgili Personel	Müze Kart	Kültür, Tarih ve İnanç	Konum	Bilinçsiz Ziyaretçiler	Sade Özellikler	Ücret	Yönetimsel Eksiklikler	Toplam
İlgili Personel	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Müze Kart	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Kültür, Tarih ve İnanç	1	1	0	6	1	0	0	9	18
Konum	0	0	6	0	0	0	0	2	8
Bilinçsiz Ziyaretçiler	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Sade Özellikler	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ücret	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yönetimsel Eksiklikler	0	0	9	2	0	0	0	0	11
Toplam	1	1	18	8	1	0	0	11	40

Mamure kalesine yönelik olarak geliştirilen kodların ilişki matrisi Tablo 9'da sunulmuştur Tablo incelendiğinde diğer kodlarla en ilişkili kodun “kültür, tarih ve inanç” olduğu görülmektedir. “kültür, tarih ve inanç” kodunun en ilişkili olduğu kod ise “yönetimsel eksiklikler” kodudur. İlişkili kodlarla ilgili bazı ziyaretçi yorumları şu şekildedir:

“...Güzel restore edilmiş fakat içinde yönlendirme tabelası yok. Etrafta tuvalet falan yok...”

“...Mamure Kalesi 1.500 yıllık eşsiz bir eser, tarih boyunca birçok devlete, medeniyete ev sahipliği yapmış. Denize sıfır. Etrafı tatlı suyla çevrili ve içinde kaplumbağalar var. Restorasyon yapılacağı gerekçesiyle ben diyeyim 3 sene siz deyin 4 senedir giriş yasak. Her geçtiğimde kontrol ederim bu yazda giremedik. Üstelik restorasyon yapacağız diye sanki kaleyi yıkıp, sıfırdan tekrar yapmışlar. Umarım böyle düşünen sadece benimdir...”

“...Maalesef tarih bilincimiz zayıf olduğu için eserlerde de aynı şekilde tahripkâr olabiliyoruz. Anamur’un reklamı yapılamayan, pazarlanamayan eserlerinden biridir Mamure Kalesi Açılırsa mutlaka gidin...”

“...Geçmişinin görkemli olduğu her halinden belli olan bir kale ancak son dönemde yapılan bütün restorasyon çalışmasında olduğu gibi çok özensiz bir iş yapılmış ve görşelliği tamamen bozulmuş...”

“...Anamur’dan Silifke ye doğru giderken yolun sağında deniz kenarında bir yapı. Ecdat neler yapmış ama gel gör ki biz kıymetini bilemiyoruz. İhtişamı kendine hayran bırakıyor...”

“...Ülkemizin tarih açısından zenginliğini biliyoruz. Mamure Kalesi de bu harikalardan biri. Yolunuz Anamur tarafına düşerse mutlaka ziyaret edin Doğanın Deniz'in ve tarihin kesiştiği nokta. Ama maalesef ülkemizde her zamanki gibi bakımsız ve korumasız...”

“...Ulaşımı kolay, Manzara muhteşem, tarihle iç içe...yetkililerin ise merdiven aydınlatması için daha duyarlı olması gerekiyor...”

St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresi ilişkin bulgular incelendiğinde kültür varlığına yönelik olarak toplam 155 kod geliştirildiği görülmektedir. Toplam 155 ifadenin %62,58’i olumlu özellikler kategorisinde yer alırken en sık tekrarlanan ifade 59 kod ile “kültür, tarih ve inanç” kodu olarak tespit edilmiştir. İkinci en yüksek sıklık ise olumsuz özellikler kategorisinden “sade özellikler” kodu olarak belirlenmiştir. Kültür varlığına yönelik bulgular Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresine Yönelik Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Frekans	Toplam	% (N:208)	% Toplam	% (Kategori içinde)	% Toplam (Kategori)
Olumlu Özellikler	İlgili Personel	8	97	5,16	62,58	8,24	100,00 (n:97)
	Müze Kart	14		9,03		14,43	
	Kültür, Tarih ve İnanç	59		38,06		60,82	
	Konum	16		10,32		16,49	
Olumsuz Özellikler	Bilinçsiz Ziyaretçiler	2	58	1,29	37,41	3,44	100,00 (n:58)
	Sade Özellikler	41		26,45		70,68	
	Ücret	12		7,74		20,68	
	Yönetimsel Eksiklikler	3		1,93		5,17	
Toplam		155	155	100,00	100,00		

St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve çevresine yönelik “kültür, tarih ve inanç” koduna ilişkin ziyaretçi yorumlarından bazıları şu şekildedir:

“...Kültür ve İnanç turizminin geliştiği yerlerden biri olan Tarsus’taki bu yapı gezilmesi gereken yerlerden biri...”

“...Tarsus’un simge yapılarından biri. İçeri girdiğinizde tavadaki freskleri mutlaka inceleyin. Cemaat olmadığı için kilise olarak hizmet vermiyor, müzeye çevrilmiş. Bununla birlikte şehir dışından gelen cemaat burada ayin düzenleye biliyormuş...”

“...Tarsus’un tarihi ve kültürel zenginliğinden biri. Tarsus doğumlu Aziz Paul Kilisesi inanç turizminde Hristiyanlar tarafından en fazla ziyaret edilen yerler arasında...”

“...St. Paul’un doğum yeri olarak bilinen ve Aziz Paul’a adanan tarihi yer, çok eskiden beri kutsal sayılması nedeniyle Hristiyanlar için önemli bir ruhani merkez olarak kabul ediliyor. Geçmişte uzun kara yolculuklarıyla Kudüs’e hacı olmak için yöreden geçen Hristiyanlarca ziyaret edilip, kuyunun suyundan içilmiş. Bu şekilde bilgilerle gittim ve bir Hristiyan olarak çok manevi bir zaman geçirdim. Çok güzeldi ve o tarihi yapıyla birebir kalıyorsunuz eğer yakınıdaysanız kesinlikle gidin derim...”

“...Tarsus çok eski bir tarih taşıyor. Merkezden ara sokaklardan yürüyerek St Paul’e ulaşıyorsunuz. Restorasyon çalışmaları yapılmış. Hristiyanlar için buranın önemi büyük. Bahçesi insana huzur veriyor. Bahçedeki kuyu Aziz Paulus kuyusu üzeri camlarla kaplanmış. Burası onun evinin bahçesi. Tarsus onun doğduğu yer. Hristiyanlığın yayılmasını sağlamış...”

“...Aziz Paul’un doğup, yaşayıp, öldüğü ev. Son derece etkileyici ve dünya çapında önemli... Biraz daha çevre düzenlemesi yapılsa, civarındaki ev ve binalarla bir bütün halinde tarihe hizmet edecek dizayna kavuşsa, İtalya’ya rakip olur. Çok değerli bir yer...”

“...Tarsus merkezde ücretli küçük açık hava müzesidir, Kudüs'e hacı olmak için yöreden geçen Hristiyanlarca kutsal sayılan bu kuyu suyundan içilir. Bunun yanı sıra yapılan kazı çalışmalarında St. Paulus'un doğduğu ev olarak tahmin edilen evin taş duvarları St. Paul Kuyusunun hemen yanında gün ışığına çıkarılmıştır. Tarsus da ziyaret edilecek önemli noktalardan biridir...”

“...En çok burayı sevdim. Harika bir atmosferi var. Sade ve ruhani ayrıca bahçesi de çok güzel. Gene gelmek isterim...”

Kültür varlığının olumsuz özellikler kategorisinde yer alan “sade özellikler” ifadesine yönelik ziyaretçi yorumlarından bazıları şu şekildedir:

“...Çok basit, özelliksiz bir yapı. Sadece tavanda biraz işlemler var. Onun dışında boş bir beton bina...”

“...Hristiyanlar için bu kadar değerli bir azizin adıyla anılan, Vatikan'ın sempozyum düzenlediği bu kilisenin görkemli bir yapı olmasını bekliyordum. Dıştan güzel, bahçesi de çok hoş ama içine girince şaşırdım. Duvarları, içi bomboş. Müze Kartla ücretsiz girdik. Görülmesi gereken bir yer...”

“...Tarsus'u gezerken karşımıza çıkmışken ziyaret ettik bahçesini gezip içeri girmesek de olurdu sanki oldukça sade bir kilise 18. Yüzyılın son çeyreğinde inşa edilmiş, Aziz Paul Kuyusu'na girişte 6 TL ve sadece avluyu geziyorsunuz dolayısıyla eğer hacı olmayacaksanız içeri girmeden kapıdan baksanız da olur...”

“...Sadece bir kuyudan ve birkaç taş kalıntısından ibaret bir yer. Sanırım bize hitap etmediği için çok anlamsız buldum. Müze Kart geçerli olmasa para verip girmeye değmezdi. Giriş ücreti 7 TL...”

“...Kapısındaki tanıtımı okuduğunuzda "vay çok özel bir yermiş, hemen girelim" dedirtse de bileti alıp kapıdan adımınızı atar atmaz hayal kırıklığı yaşıyorsunuz. Çok kötü korunmuş, ya da korunmaya çalışılmış. Zemin kotunda tarihi bir kalıntı var fakat üzeri kötü bir cam uygulamayla kaplanmış ve neredeyse görünemez olmuş. Yani bel adımlık bir bahçeye hiçbir şey görmemek için girmiş oluyorsunuz. Görmeyen üzülmeyin yani...”

Kültür varlığına yönelik “yönetmel eksikler” koduna ilişkin ziyaretçi yorumlarından bazıları şu şekildedir:

“...Aziz Paul adına yapılmış bir kilise. İçeride yer alan freskler nemden etkilenmiş. Mimari olarak güzel. Bahçesinde turizm bürosu var. Ama yalnızca hafta içi açık. Acaba turistlerin yalnızca hafta içi gezdiğini mi zannediyorlar...”

“...St. Paul Kilisesi görülmeli ancak yapılan restorasyon çalışmaları keşke daha özenli yapılsaydı da böyle tarihi bir yer korunmuş olsaydı. Eskiden kalma mermer sütunlara tamirat yapılmış o güzel görüntü girmiş, sadece şapelin mermerleri Orijinal ve çok güzel gerçekten...”

“...Tarsus genel olarak çok iyi her yerinden tarih fışkırıyor, ama bu tarz yerlere az önem veriyor belediye, yine de yüksek veriyorum belki katkısı olur!...”

Kültür varlığına yönelik “Bilinçsiz Ziyaretçiler” koduna ilişkin yorum şu şekildedir:

“...Tarsus'ta tanıtımı pek iyi yapılmasa da tarihi önemi ve değeri açısından görülmesi iyi olur. İlçe merkezine birkaç adım mesafede oldukça bakımlı bir durumda. Bir de şuursuz ziyaretçiler arka duvarına isimlerini kazımlarsa daha iyi olur tabii...”

St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresine Yönelik İlişkili Kodlar Matrisi Tablo 11'de yer almaktadır. Tablo incelendiğinde 130 kod ilişkisinden en çok ilişkiye sahip kodun “kültür, tarih ve inanç” ile “sade özellikler” olduğu görülmektedir.

“Kültür, tarih ve inanç” ile “sade özellikler” kodlarının ilişkili olduğu ziyaretçi yorumlarından bazıları şu şekildedir:

“...Dış görünüşü ve bahçesi güzel ve huzurlu. İçeride umduğumdan çok daha azını buldum. Dış mimarisi, bahçesi için gidilebilir. Giriş ücretli. Bir de ara sokaklarda kalmış öyle hemen göz önünde değil. Aklımda kalan merdivenleri, pencereleri ve pembe çiçekleri...”

“...valla bize hitap eden bir şey değildi... İçerdeki güller muhteşemdi doğrusu zaten ilgimizi çeken de onlardı. Gitmeseniz de olur yani...”

“Sade özellikler” ile “ücret” kodları arasındaki ilişkiye yönelik ziyaretçi yorumlarından bazıları ise şu şekildedir:

“...Hepi topu 150 yıllık bir kilise ve bahçedeki az sayıda tarihi eser için ücret alınması çok saçma. Gezmeye degecek bir yer değil ama Tarsus'ta zaten yapacak çok şey yok...”

“...Daha ilginç ve dolu bir kilise beklerdim. Dışı fena olmamakla birlikte içinde fazla bir şey yok. İşin kötüsü Müze Kartı olmayanlar 5 TL ödemek zorundalar...”

“...Giriş için 5 TL gibi bir ücret alınıyor. Ücretli bir ören yeri olmasına rağmen görülecek pek fazla bir sergi yok. Sadece bir kuyu ve çevresindeki tarihi taşlar var...”

“...Yani gittik ne kazandık hiçbir şey. Sıradan bir yer. Bir de giriş 5 TL. Müze kart olmasa üzüldüm. Vaktiniz ve Müze Kart varsa bakın. Yoksa bir şey kaybetmezsiniz...”

“...Tarsus'ta en kısa zaman ayrılacak yerlerden birisi. Giriş ücretli ama görülecek pek bir şey yok. Hristiyanlar için kutsal sayılan yerlerden birisi. Ama pek ilgimizi çekmedi. Dışarıdan bakılıp geçilebilir. Devamındaki Eski Tarsus Evleri daha fazla ilgimizi çekti...”

“...Hristiyanlar için önemli bir mekân olabilir, araştırmadım bir şey diyemem fakat ücretli olması aşırı saçma. Çünkü içerisinde bir kuyu var sadece. Bir de cam ile kapatılmış ev kalıntıları. Buradan daha fazlasını geri dönüşte yolda gördüm mesela. Ücretli olmasa Eski Tarsus Evlerine giderken bakılabilir, tarihi okunur vs ama 5 lira gibi küçük bir ücret bile saçma olmuş...”

Tablo 11. St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresi'ne Yönelik İlişkili Kodlar Matrisi

	İlgili Personel	Müze Kart	Kültür, Tarih ve İnanç	Konum	Bilinçsiz Ziyaretçiler	Sade Özellikler	Ücret	Yönetimsel Eksiklikler	Toplam
İlgili Personel	0	2	2	2	0	0	1	0	7
Müze Kart	2	0	7	1	0	3	2	0	15
Kültür, Tarih ve İnanç	2	7	0	9	1	16	2	2	39
Konum	2	1	9	0	0	2	2	0	16
Bilinçsiz Ziyaretçiler	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Sade Özellikler	0	3	16	2	0	0	10	1	32
Ücret	1	2	2	2	0	10	0	0	17
Yönetimsel Eksiklikler	0	0	2	0	0	1	0	0	3
Toplam	7	15	39	16	1	32	17	3	130

5. SONUÇ

Araştırma kapsamında mersin ilinde yer alan UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesinde yer alan kültür varlıklarına yönelik çevrimiçi ziyaretçi yorumlarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu çerçevede Alahan manastırı, Korykos Antik Kenti, Mamure Kalesi ile St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresi araştırmada incelenen alanlardır. 4 kültür varlığı için toplam 406 yorum araştırma kapsamında değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde 406 yorumdan toplam 482 kod üretilmiştir. En fazla yorum ve kodun Korykos Antik Kenti'ne yönelik olarak yapıldığı ortaya çıkmıştır. Ancak St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve Çevresi yorum başına en fazla kod üreten kültür varlığı olarak belirlenmiştir.

Kültür varlıklarına yönelik geliştirilen kodlar 2 kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler “olumlu özellikler” ve “olumsuz özellikler” olarak ifade edilmiştir. Olumlu özellikler kategorisinde “ilgili personel”, “müze kart”, “kültür, tarih ve inanç” ile “konum” kodları yer alırken olumsuz özellikler kategorisinde “bilinçsiz ziyaretçiler”, “sade özellikler”, “ücret” ve “yönetimsel eksiklikler” kodları yer almaktadır. Kodların %65,56’sı olumlu özellikler kategorisinde toplanırken en yüksek frekansa sahip kodun aynı kategoriden “kültür, tarih ve inanç” kodu olduğu tespit edilmiştir. Bu kodu olumsuz özellikler kategorisinden “yönetimsel eksiklikler” kodunun takip ettiği belirlenmiştir.

Alahan Manastırı'na yönelik ziyaretçi değerlendirmeleri incelendiğinde ziyaretçilerin kültür varlığına yönelik olarak en fazla olumlu özelliklerden bir tanesi olan “kültür, tarih ve inanç” ifadesine yer verdiği görülmektedir. Ziyaretçiler özellikle manastırın doğasına ve manzarasına, mimari özelliklerine, tarihi ve kültürel önemine dikkat çekmişlerdir. Olumsuz ziyaretçi deneyimleri arasında ise bilgilendirme levhalarının olmaması gibi yönetimsel eksikler yer almaktadır. Bununla birlikte ziyaretçiler konumu itibarıyla uğrak bir noktada yer alan manastırı mutlaka uğranması gereken bir kültür varlığı olarak değerlendirmişlerdir.

Korykos Antik Kenti'ne yönelik ziyaretçi değerlendirmelerinde kültür varlığının “kültür, tarih ve inanç” özellikleri ile yönetimsel eksiklikler üzerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Kültür varlığının tarihi özellikleri, anıldığı efsane, kale etrafında yer alan diğer kültür varlıkları ve manzarası en çok değerlendirmelerde yer alan ifade olarak belirlenmiştir. Ancak kaleye gidiş hizmetinin bulunmaması, çevre kirliliği, yerel yönetim ve

halkın ilgisinin plaja verilip tarihi alana verilmemesi sık tekrarlanan olumsuz yönetsel sorunlar olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte bilinçsiz ziyaretçiler nedeniyle böyle bir tarihi varlığın ziyaret edilmek istenmemesi, ziyaretçi profilinin vasat olması ve ziyaretçilerin etrafı daha çok kirletmesi dile getirilen olumsuz özellikler arasında yer almaktadır.

Mamure Kalesi'ne yönelik değerlendirmeler incelendiğinde kültür varlığının tarihi dokusunun korunarak günümüze kadar gelmiş olması ile deniz manzarası ve kültür varlığının yakınında yer alan kaplumbağalar vurgu yapılan olumlu özellikler olarak belirlenmiştir. Ancak restorasyon çalışmalarının çok uzun sürmesi, söz konusu çalışmalar nedeniyle kaleye girişin yasak olması ve iinin gezilememesi, restorasyonun tarihi dokuya uygun yapılmaması, yönlendirme ve bilgilendirme tabelaları ile aydınlatma sorunu gibi yönetsel sorunların olumsuz özellikler arasında sıklıkla ifade edildiği ortaya konmuştur. Bununla birlikte kültür varlığının yeterli tanıtımının olmaması da ziyaretçi değerlendirmelerinde dikkat çeken bir değerlendirmedir.

St. Paul Kilisesi, Kuyusu ve çevresine yönelik değerlendirmeler incelendiğine kültür varlığına yönelik olarak özellikle Hristiyanlar için önemli bir kutsal ve ruhani merkez olması, Tarsus'un tarihi ve önemli bir inanç merkezi olarak değerlendirilmesi, kültür varlığının bahçesi ve atmosferi ifade edilen olumlu özellikler arasında yer aldığı görlmektedir. Bununla birlikte ziyaretçiler, kültür varlığının sahip olduğu sade özelliklere rağmen ödeme alınmasına yönelik olarak olumsuz değerlendirmelere yer vermişlerdir. Bazı ziyaretçiler ise Hristiyanlık için bu kadar önemli bir kişilik için kültür varlığının çok sade kaldığını dile getirmişlerdir. Ayrıca gerekli restorasyon çalışmalarının yapılmaması, tanıtım bürosunun hafta sonları kapalı olması, Tarsus'un zengin bir tarihi geçmişi olmasına rağmen gerekli tanıtımların yapılmaması ifade edilen olumsuz özellikler olarak belirlenmiştir.

Bir kültürel veya doğal varlığın UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alması söz konusu varlığın evrensel değerinin korunması ve bu değerin gelecek nesillere aktarılmasının yanı sıra uluslararası tanınma, koruma, ve sürdürülebilirlik açısından büyük etki sağlamaktadır. Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan eserlerin asıl listeye alınması süreci kültürel ve doğal mirasın korunmasına ve insanlık için önemli olan değerlerin paylaşılmasına katkı sağlar. Bu çerçevede geçici listedeki varlıklara yönelik olumsuz özelliklerin giderilmesi, eserlerin Dünya Mirası Listesi'ne alınması sürecinde önemli rol oynamaktadır. UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan kültür varlıklarına yönelik ziyaretçi deneyimleri incelendiğinde ziyaretçilerin genel olarak eserlerin kültürel olarak önemlerine dikkat çektiği görlmektedir. Ancak yerel yönetimler tarafından eserlere gerekli önemin verilmediğine yönelik olumsuz yorumlar da dikkat çekicidir. Özellikle eserlerin bakımsız olması, bilgilendirme ve yönlendirme levhalarının olmaması, restorasyonların varlıkların orijinaline ve tarihi dokuya uygun yapılmaması, eserlerin tanıtımlarına yeterli önemin verilmemesi en fazla ifade edilen sorunlar arasında gösterilmektedir. Dikkat çeken ifadeler arasında bu eserlerin başka bölgelerde olsa çok daha iyi değerlendirilip pazarlanacağına yönelik yorumlar yer almaktadır. Bu çerçevede özellikle yerel yönetimlere; bu kültür varlıklarına yönelik olarak tanıtım ve bilgilendirme levha ve panoları hazırlatılması, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılarak mevcut değerlerin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması, restorasyon çalışmalarının aslına ve tarihi dokuya uygun olarak gerçekleştirilmesi, tanıtım ofislerinin ve personellerinin hazır bulundurulması, gece ve gündüz güvenliği ve korumayı sağlayacak personel istihdam edilmesi, eserlerin evre düzenlemelerinin yapılması ve etkili tanıtım çalışmalarının yapılması önerilebilir. Ayrıca turistlere ve yerel halka kültür varlıklarının tarihi ve önemi konusunda farkındalıklarının artırılması için çeşitli eğitim programları düzenlenebilir. Bununla birlikte sonraki araştırmalar için söz konusu kültür varlıklarına gelen turistlerin profillerinin ve seyahat motivasyonlarının araştırılması, tekrar ziyaret niyetlerinin ölçülebilir.

TEŐEKKÜR

Bu araştırma, hiçbir kamu, ticari veya kar amacı gütmeyen kurum ya da kuruluştan herhangi bir finansman desteği almamıştır.

MENFAAT UYUŐMAZLIęI

Yazarın, herhangi bir kurum ya da kuruluş ile finansal çıkar içeren bir ilişkisi ya da katılımı (hibe; eğitim bursları; konuşmacı bürolarına katılım; üyelik, istihdam, danışmanlıklar, hisse senedi sahipliği veya diğer öz özkaynak payları; ve uzman tanıklığı veya patent lisans düzenlemeleri); bu çalışmada tartışılan konu veya materyallerle ilgili mali olmayan çıkarları (kişisel veya mesleki ilişkiler, bağlantılar, kanaatler veya inançlar gibi) bulunmamaktadır.

YAZARLARIN KATKILARI

S.C.Ő.K.: Kavramsallaştırma, Yazın taraması, Yöntem, Veri Toplama, Analiz ve yorumlama, Yazma - orijinal taslak hazırlama, Yazma - gözden geçirme ve düzenleme, Proje Yönetimi, Danışmanlık, Nihai onayın verilmesi.

ETİK BEYAN

Bu çalışma için Avrasya Turizm Araştırmaları Dergisi (ATA Dergisi) Etik İlkeler ve Yayın Politikası doğrultusunda Etik Kurul onayına ihtiyaç duyulmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akyol, A. A., Kadioğlu, Y. K., & Özyıldırım, M. (2014). Alahan Manastırı Kiremit Örnekleri Arkeometrik Çalışmaları. E. Erten, D. Favro, M. Özyıldırım, T.Akçay (Eds.) Olba Kazısı Serisi IV. İçinde. Olba Kazısı Yayınları
- Alexander, V. D., Blank, G., & Hale, S. A. (2018). TripAdvisor reviews of London museums: A new approach to understanding visitors. *Museum International*, 70(1-2), 154-165.
- Arica, R., & Çorbacı, A. (2019). Turizm sektöründe müşterilerin bilgi üretici rolü: Adıyaman'daki turistik çekiciliklere yönelik Tripadvisor sitesinde yer alan yorumlar üzerine bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 16(3), 437-455.
- Aydın, A. (2006). Kilikya ve İsaurya Bölgesi vaftiz yapıları. *Sanat Tarihi Dergisi*, 15(1), 1-19.
- Bingöl, Z. (2004). Akdeniz Bölgesinin kültür ve inanç turizmi potansiyeli açısından değerlendirilmesi. *Bilgi*, 1, 125-137.
- Chang, Y. C., Ku, C. H., & Chen, C. H. (2019). Social media analytics: Extracting and visualizing Hilton hotel ratings and reviews from TripAdvisor. *International Journal of Information Management*, 48, 263-279.
- Çamlıca, K. (2017). UNESCO Dünya Miras Alanı Bilgisinin miras alanı çekicilikleri ve çalışanların gösterdiği duygular ile turistin duyguları, memnuniyeti ve davranışsal niyeti ilişkilerindeki düzenleyicilik rolü. [Yayımlanmamış doktora tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. Nevşehir.
- Demirkol, Ş., Kaya, F., & Akın, G. (2017). Yiyecek içecek işletmelerinde turist deneyimlerine yönelik bir analiz: tripadvisor örneği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4(1), 60-69
- Dilay, S. (2011). Sanatsal ve kültürel açıdan balık motifleri. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi* 4(1), 53-56.
- Erçolak, G. & Tanrısever, C. (2022). Aziz ve Azizelerle ilgili efsaneler. C. Tanrısever & Ö. Güzel (Eds.), Anadolu efsaneleri içinde. Detay Yayıncılık.
- Gazioğlu, H. H. (2023). Bizans'ta Hacılık, Hac Merkezi ve Kutsal Tedavi: Alahan Manastırı üzerine yeni bir değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 40(1), 71-85.
- Gürdal, M. (2014). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Detay Yayıncılık.
- Güzel, Ö. (2020). Akdeniz ve Ege Bölgeleri Kilise, Şapel ve sinagog Efsaneleri. C. Tanrısever & Ö. Güzel (Eds.), Anadolu efsaneleri içinde. Detay Yayıncılık.
- Kale, A., & Akmaz, A. (2020). İnanç Turizmi. A. Olçay (Ed.) Alternatif turizm içinde. Gazi Kitabevi.
- Kökşen, B. (2020). Alahan Manastırı'nın inanç turizmi açısından değerlendirilmesi. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 73-83.
- Koroğlu, G. (2019). Alahan Manastırı Batı Kilisesi'nin tılsımlı kapısı, *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(19): 129-141.
- Lee, J., Benjamin, S., & Childs, M. (2022). Unpacking the emotions behind tripadvisor travel reviews: The case study of Gatlinburg, Tennessee. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 23(2), 347-364.
- Lei, S., & Law, R. (2015). Content analysis of TripAdvisor reviews on restaurants: A case study of Macau. *Journal of Tourism*, 16(1).
- Levent, Y. S. & Uçar, M. (2018). Kültürel rotalar bağlamında Mersin İlinin inanç turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi. (A. arslan (Eds.). I. Uluslararası Akdeniz Sempozyumu Bildiri Tam Metinleri Kitabı içinde. Mer-Ak Mersin Akademi Yayınları
- Musayev, A., & Hajiyeva, E. (2019). Analyzing the impact of TRIPADVISOR on Azerbaijan UNESCO monuments. *İpək Yolu*, 2,113-120.
- Olorunsola, V. O., Saydam, M. B., Lasisi, T. T., & Oztüren, A. (2023). Exploring tourists' experiences when visiting Petra archaeological heritage site: Voices from TripAdvisor. *Consumer Behavior in Tourism and Hospitality*, 18(1), 81-96.
- Riva, P., & Agostino, D. (2022). Latent dimensions of museum experience: assessing cross-cultural perspectives of visitors from tripadvisor reviews. *Museum Management and Curatorship*, 37(6), 616-640.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256.
- Stoleriu, O. M., Brochado, A., Rusu, A., & Lupu, C. (2019). Analyses of visitors' experiences in a natural world heritage site based on TripAdvisor reviews. *Visitor Studies*, 22(2), 192-212.
- Şahin, S., Özcan, S., Sol, & S. A. 2021, "Son Dönem Çalışmaları Işığında Anamur Mamure Kalesi", *Amisos*, 6/11, 267-284.
- T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (2023). Alahan Manastırı Mersin. 10.07.2023 tarihinde <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44398/alahan-manastiri-mersin.html> adresinden alınmıştır.
- T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (2023). St. Paul Kilisesi, St. Paul Kuyusu ve Çevresi (Mersin). 12.07.2023 tarihinde <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44415/st-paul-kilisesi-st-paul-kuyusu-ve-cevresi-mersin.html> adresinden alınmıştır.
- T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (2023). Mamure Kalesi (Mersin). 14.07.2023 tarihinde <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-45348/mamure-kalesi-mersin.html> adresinden alınmıştır.

- T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (2023). Korykos Antik Kenti (Mersin) [2014]. 18.07.2023 tarihinde <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-93762/korykos-antik-kenti-mersin-2014.html> adresinden alınmıştır.
- T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. (2023). Dünya Miras Geçici Listesi. 10.07.2023 tarihinde <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44395/dunya-miras-gecici-listesi.html> adresinden alınmıştır.
- Taecharungroj, V., & Mathayomchan, B. (2019). Analysing TripAdvisor reviews of tourist attractions in Phuket, Thailand. *Tourism Management*, 75, 550-568.
- Tunçer, M. (2013). Mardin'in Korunması ve UNESCO Dünya Miras Listesi'ne Girmesi. *İdealkent*, 9, 94-113.
- Türk Dil Kurumu (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. 16.10.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Türkiye Kültür Portalı (2023). Alahan Manastırı – Mersin. 10.07.2023 tarihinde <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/mersin/gezilecekyer/alahan-manastiri> adresinden alınmıştır.
- Türkiye Kültür Portalı (2023). St. Paul Kuyusu. 17.07.2023 tarihinde <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/mersin/gezilecekyer/st-paul-kuyusu> adresinden alınmıştır.
- UNESCO World Heritage Convention (2023). World Heritage List 05.07.2023 tarihinde <https://whc.unesco.org/en/list> adresinden alınmıştır.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (Genişletilmiş 10. Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, S. (2020). St. Paul (Aziz Pavlus): Hayatı, Misyoner Yolculukları ve Anıt Müzesi. Ö. Güzel (Ed.). Anadoluda inan turizmi: Fenomenler, efsaneler, kişiler, mekanlar içinde. Detay Yayınları.

EXTENSIVE SUMMARY

Introduction

UNESCO has an important mission in preserving and promoting cultural and natural heritage. At the core of this mission lies the preservation of the universal values of cultural and natural sites and the transmission of these values, acknowledged as the heritage of humanity, to future generations. Significant steps have been taken to achieve this purpose by establishing an international agreement called the "Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage" (Çamlıca, 2017). Within the framework of this convention, State Parties are obligated to prepare an inventory of cultural and natural assets and submit them to UNESCO. UNESCO reviews these lists to identify assets that align with the criteria set by the World Heritage Committee. During this process, factors such as whether the assets meet the criteria established by the World Heritage Committee and aspects such as architectural, historical, aesthetic, cultural, economic, social, symbolic, and philosophical features are taken into consideration (Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey, 2023). UNESCO's efforts through this convention and its applications play a critical role in the preservation of cultural and natural heritage and its transmission to future generations. Sharing these values among societies contributes to the creation of global awareness (Tuncer, 2013).

There are a total of 1,199 properties listed in the UNESCO World Heritage List. Among these, 933 are cultural, 227 are natural, and 39 are mixed properties. In our country, there are 21 cultural properties listed. Nineteen of these are cultural, and two are mixed properties (UNESCO, 2023). In the UNESCO World Heritage Temporary List, as of 2023, a total of 79 properties from our country are listed, including 72 cultural, three natural, and four mixed properties. In this study, the cultural properties listed in the UNESCO World Heritage Temporary List from Mersin are examined. The specific cultural properties in question are Alahan Monastery, St. Paul's Church, St. Paul's Well and Surroundings, Mamure Castle, and Korykos Ancient City.

Method

The aim of the study is to examine online visitor reviews regarding the Cultural Properties in Mersin province listed on the UNESCO World Heritage Temporary List. There are four cultural properties from Mersin listed on the UNESCO World Heritage Temporary List. These are Alahan Monastery, St. Paul Church, St. Paul's Well and surrounding historic quarters, Mamure Castle, and Ancient City of Korykos.

In the study, document analysis was used as the data collection technique. Document analysis is a systematic process of examining and interpreting data to make sense of it, gain understanding, and develop empirical knowledge by examining and interpreting data for evaluating or evaluating documents (Sak, Şahin Sak, Öneren Şendil & Nas, 2021: 241). In this context, comments made on the mentioned cultural properties via TripAdvisor were examined. Comments made until April 28, 2023, were considered in the study. The obtained data were subjected to qualitative data analysis methods, including content analysis and descriptive analysis. Content analysis is defined as bringing together similar data into specific concepts and themes, organizing them in a way that the reader can understand and interpreting them (Yıldırım & Şimşek, 2013). Therefore, content analysis aims to reach concepts that can explain the data, while descriptive analysis aims to summarize the collected data.

Finding

A total of 406 reviews were evaluated within the scope of the research for the 4 cultural properties. When the research findings were examined, it was determined that a total of 482 codes were generated from 406 reviews. It was revealed that the highest number of comments and codes were made for the Korykos Ancient City. However, St. Paul's Church, Well, and Surroundings were identified as the cultural property that generated the highest number of codes per comment.

The codes developed for cultural properties were grouped into 2 categories. These categories are expressed as "Positive Features" and "Negative Features." In the Positive Features category, codes such as "Relevant Personnel," "Museum Card," "Culture, History, and Belief," and "Location" were included, while in the Negative Features category, codes such as "Unconscious Visitors," "Simple Features," "Fee," and "Administrative Deficiencies" were included. 65.56% of the codes were gathered in the positive features category, and the code with the highest frequency was determined to be "Culture, History, and Belief" from the same category. It was determined that this was followed by the "Administrative Features" code from the negative features category.

Conclusion

When examining visitor experiences regarding the cultural properties listed in the UNESCO World Heritage Temporary List, it is observed that visitors generally emphasize the cultural importance of the works. However, negative comments indicating that the works are not given the necessary importance by local authorities are also remarkable. Especially, issues such as the neglect of the works, the absence of informative and directional signs, restorations not being carried out in line with the originality and historical texture of the assets, and insufficient emphasis on the promotion of the works are highlighted as the most expressed problems. Among the notable expressions are comments suggesting that these works would be much better evaluated and marketed if they were in other regions. In this regard, recommendations can be made, especially to local authorities, to prepare promotional and informative signs and panels for these cultural properties, to cooperate with Non-Governmental Organizations to ensure the sustainability of existing assets while preserving them, to carry out restoration works in line with the originality and historical texture of the assets, to have promotion offices and personnel available, to arrange the surroundings of the assets, and to conduct effective promotional activities. Additionally, various educational programs can be organized to increase awareness among tourists and the local community about the history and significance of cultural properties. Furthermore, for future research, investigating the profiles and travel motivations of tourists visiting these cultural properties and measuring their intentions for repeat visits could be pursued.